

ОЦІНЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Світові тенденції модернізації загальної середньої освіти характеризуються тим, що знання перестають бути головною метою навчання, натомість пріоритетне значення надається формуванню в учнів здатності користуватися знаннями, застосовувати їх у різноманітних життєвих ситуаціях. Всебічне вивчення і розуміння внутрішнього світу учнів залишається аксіомою якісного навчання і виховання.

Компетентнісна професійна освіта зорієнтована на досягнення особистістю конкретних навчальних результатів: знань, умінь, навичок, формування ставлень, набуття індивідуального досвіду, інтеграція яких дозволяє розв'язувати задачі певного класу, бути готовим діяти у різних ситуаціях. В умовах оновлення національної освіти післядипломна педагогічна освіта розв'язує завдання, пов'язані з професійним розвитком педагогічних працівників [3].

Через це висувуються нові вимоги до педагогічної діяльності вчителя, який повинен проявляти творчість у всьому та вміти застосовувати нові підходи щодо всебічного гармонійного розвитку школярів. Важливою складовою професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів є оцінювальна діяльність.

Дослідження І. Гнітмана Г. Ксензової, Н. Курдюкової, В. Полікарпової, О.Савченко та інших визначають шляхи удосконалення професійної підготовки вчителів, зокрема і в контексті організації оцінювальної діяльності.

Науковці розглядають оцінювальну діяльність як контроль успішності учнів та формування в них адекватної самооцінки; як інтелектуальну діяльність, що має у своїй структурі компоненти: «планування, оцінювання й оцінку». [4, 20]; як механізм задоволення інформативної потреби учня й вчителя відносно відповідності знань, умінь і навичок програмовим вимогам [5]. І. А. Гнітман зауважує, що оцінювальна діяльність учителя зводиться до виставлення оцінки якості засвоєння предметних знань, умінь і навичок у

відповідності їх до Державного стандарту, а оцінка є кількісним вираженням ступеню засвоєння учнями навчального матеріалу[3]. В. В. Полікарпова розглядає оцінювальну діяльність учителя як складову його професійної педагогічної діяльності, яка включає в себе оцінювання не тільки діяльності учнів, але й оцінювання взаємодії учнів і вчителя [6].

Оцінювання навчальних досягнень молодших школярів в умовах посилення практичної спрямованості навчання, залучення особистого досвіду школярів, оволодіння вміннями в нових ситуаціях ставить перед вчителем початкових класів задачу щодо застосування особистісно-діяльнісного виміру результатів навчання кожного учня. Ефективність впровадження у початковій школі нової системи оцінювання залежить від сформованої оцінювальної компетентності. Нові тенденції розвитку вітчизняної освіти вимагають обов'язкового їх втілення у дидактичну підготовку педагогів початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

Тому перед педагогами з усією гостротою постала проблема зробити оцінку учнів більш змістовною, об'єктивною і диференційованою. Такий підхід, на думку вітчизняних учених, дасть змогу вчителю, по-перше, не завдавати шкоди емоційному здоров'ю дитини і, по-друге, більш ефективно формувати знання і навички школяра[4, 4].

Оцінка вчителя є психологічним і дидактичним засобом розвитку у школярів внутрішньої самооцінки як найважливішої передумови самонавчання і саморозвитку. Виставляючи оцінку, учитель опосередковано керує розвитком оцінювальних взаємовідносин у класі, які мають стимулювати співробітництво з учнями.

У початкових класах має домінувати оцінка у вигляді вмотивованого оцінного судження, що дає учневі можливість усвідомити, як саме він справився з роботою, що вийшло добре, в чому помилка, як її краще виправити. Цю змістову оцінку вчитель висловлює так, щоб дитина не втратила стимулу до праці [7, с.25].

Необхідно поступово привчати дітей оцінювати не стільки своє ставлення до роботи, а сам кінцевий результат [7, с.26]. Важливо, щоб у процесі оцінювання дитина бачила сходинки розвитку своїх здобутків.

Таким чином, особливо важливо, щоб дітям була зрозуміла справедливість оцінки. Необхідно гуманно і відповідально ставитися до оцінювання, не оцінювати незасвоєне, формулювати оцінні судження порівнювано, але ніколи не принижувати людської гідності дітей, всіляко заохочувати їх до рефлексивних суджень, самоконтролю і самооцінки [7, с.28].

Оцінні судження відбуваються з коментарем самого учня (самооцінка), однокласників (взаємооцінка) або вчителя. Доцільним є поєднання самооцінних суджень учня з оцінними судженнями вчителя .

У процесі оцінювання в обов'язковому порядку відбувається навчальний діалог-аналіз відповіді учня чи результативності виконаної ним роботи. Коментар до процесу оцінювання спочатку здійснюється вчителем. Пізніше, в міру сформованості контрольних-оцінних умінь і навичок, оволодіння критеріями оцінювання конкретного виду завдань, власну оцінку з коментарем зможуть висловлювати і учні.

При розгорнутому словесному оцінюванні вчитель аналізує і пояснює результат роботи (навчальної діяльності учня), коментує спосіб (раціональність) її виконання, дає практичні рекомендації, поради щодо підвищення рівня навчальних досягнень тощо.

Здатність учителя початкової школи до інноваційної діяльності в оцінюванні навчальних досягнень є важливою умовою розвитку професійної компетентності. Активізація вчителів та їх озброєння сучасними методами та прийомами оцінювання – це шлях до особистісного зростання, до творчої активності, до удосконалення освітньо-виховного процесу заради розвитку особистості учнів. Інноваційна діяльність вчителя початкових класів полягає у відмові від стереотипів, відомих штампів в оцінюванні навчальних досягнень учнів та пошуком нових форм та методів оцінювання.

Педагог повинен пам'ятати, що оцінюванню мають підлягати не тільки знання, уміння й навички учня. За нашими переконаннями, оцінка творчості й ініціативи у всіх сферах шкільного життя також повинна бути оформлена настільки ж вагомо, як і оцінка традиційної сторони навчання.

Отже, сучасний педагог повинен сприяти реалізації нового змісту навчання, уміти оцінювати навчальні досягнення учнів на основі врахування їх індивідуальних можливостей та навчальних потреб, використовувати сучасні підходи до оцінювання, проявляти творчість у виборі методів та створювати умови для повноцінного розвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волковинская Н. Ю. Формирование умений оценочной деятельности учителя в системе повышения квалификации: дисс. канд. пед. наук : 13.00.08 / Наталья Юриевна Волковинская. – Оренбург, 2008. – 213 с.
2. Гезей О.М. Оцінювання сформованості дидактичної компетентності вчителя початкових класів // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – 2010. - № 5. – С. 216-224.
3. Гнитман И. А. О проблеме оценивания учебных достижений в условиях модернизации российской школы / И. А. Гнитман // Педагогический вестник ЕАО –2005. – № 2. – С. 16–23. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2013, № 6 (32)91
4. Ксензова Г.Ю. Оценочная деятельность учителя. – М., 2001.
5. Курдюкова Н. А. Оценивание успешности учебной деятельности как психолого-педагогическая проблема: автореф. дисс. канд. псих. наук:19.00.07 «Педагогическая психология» / Н. А. Курдюкова. – Санкт-Петербург, 1997. – 24 с.
6. Поликарпова В. В. Развитие оценочной деятельности учителя в процессе его профессионального становления : автореф. дисс. канд. пед. наук : спец.

13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / В. В. Поликарпова. – Санкт-Петербург, 2009. – 35 с.

7. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: дидактико-методичні аспекти: Дайджест 2 / Укл. О. В. Онопрієнко. – Донецьк: Каштан, 2012. – 138 с.